

Landbouwcentrum Granen Vlaanderen (LCG) vzw

Graanbericht Nr. 2022. G.14, 26 oktober 2022

Bladluizen in wintergranen 24-25 oktober 2022

SAMENGEVAT

Nagenoeg overal, tenzij in zeer klein gewas, werden bladluizen waargenomen, weliswaar in verschillende mate. In de wintergranen is momenteel gemiddeld 1,9% van de planten bezet met minstens 1 bladluis. De vroeg gezaaide percelen met een verder ontwikkeld gewas tonen de hoogste aantasting tot 5,8%.

De waarnemingen en de voorlopig gekende beperkte virulentie geven dus aan dat nog niet algemeen moet behandeld worden. **De bladluisaantasting kan onder de huidige gunstige weersomstandigheden echter zeer snel toenemen.** Zeker onder de zachte weersomstandigheden van de afgelopen dagen en de volgende dagen. Opvolging van de percelen is dus zeer belangrijk!

Op 24 en 25 oktober werden de Vlaamse bladluistellingen opnieuw opgestart. Er gebeurden observaties op 24 percelen, 17 percelen wintergerst en 7 percelen wintertarwe, op volgende locaties:

- in West-Vlaanderen: Helkijn, Houtave, Houtem, Otegem, Poperinge, Rollegem, Sint-Denijs (Zwevegem) en Zuienkerke
- in Vlaams-Brabant: Bekkevoort, Bertem, Holsbeek, Lennik en Tienen
- in Limburg: Gingelom, Koninksem, Nerem, Riemst, Ulbeek en Vreren

WINTERGERST

De opgevolgde percelen wintergerst zijn gezaaid tussen 22 september en 16 oktober. De percelen gezaaid in september (Holsbeek en Helkijn) bevinden zich al in stadium 4-blad. De overige percelen, gezaaid na 4 oktober, bevinden zich doorgaans in 1-2 blad.

In de wintergerst was gemiddeld 2,1% van de planten bezet met minstens één bladluis. De verst ontwikkelde percelen, de percelen in Holsbeek en Helkijn, tonen al een bezetting van meer dan 5%.

In Tienen, 2 percelen gezaaid begin oktober, wordt 3 en 4,5% genoteerd. De beschutte ligging of de recent geogoste aangrenzende maïs kunnen voor deze percelen een rol spelen.

Tenzij in zeer klein gewas, werden in de wintergerst overal bladluizen waargenomen, weliswaar in sterk verschillende mate.

WINTERTARWE

Wintertarwe werd voornamelijk in West-Vlaanderen geobserveerd en één enkel perceel in Vlaams-Brabant. De zeven percelen zijn gezaaid tussen 23 september en 13 oktober. De in september gezaaide percelen bevinden zich net als de gerst al in stadium 4-blad. De bezetting bedraagt gemiddeld 1,4% van de planten bezet met minstens één bladluis. Gaande van bladluisvrij tot 4,3%.

De luizen die nu werden waargenomen waren voornamelijk ongevlugeld, namelijk 76%. Plaatselijk konden meer gevlugelde bladluizen worden waargenomen.

Behandelen is aangewezen vanaf het moment dat 5% van de planten bezet is met virusdragende bladluizen. Zonder inzicht in de virulentie wordt een behandelingsdrempel van 10% bezette planten gehanteerd. Uit virulentietesten uitgevoerd in Wallonië, blijkt dat geen van de bladluizen het dwergvergelingsvirus droeg. We houden dus momenteel rekening met een zeer beperkte virulentie.

WINTERGERST: percelen zonder insecticidebehandeling

Waarnemingsplaats	Zaaidatum	24-25 oktober			Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	
Limburg					
Gingelom	4 oktober	2-blad	0,3%	1	Onbeschut, langs plantage
Koninksem	12 oktober	1-blad	3,5%	1	Onbeschut, langs gras
Koninksem	13 oktober	1-blad	1,0%	1	Onbeschut, langs vanggewas
Nerem	5 oktober	2-blad	0,8%	1	Onbeschut
Riemst	7 oktober	2-blad	1,5%	1	Onbeschut, langs vanggewas
Ulbeek	10 oktober	1-blad	1,0%	1	Onbeschut, langs gras
Vreren	5 oktober	2-blad	1,5%	1	Onbeschut, langs vanggewas
Vlaams-Brabant					
Bertem	11 oktober	opkomst	0,0%		Onbeschut, langs grasbuffer en braak
Bekkevoort	16 oktober	1-blad	1,5%	2	Onbeschut, langs o.a. plantage
Holsbeek	30 september	4-blad	5,8%	2	Onbeschut, langs vanggewas en gerst
Holsbeek	8 oktober	2-blad	2,3%	1	Deels onbeschut, langs bos en vanggewas
Lennik	8 oktober	2-blad	1,3%	1	Onbeschut
Tienen	5 oktober	2-blad	4,5%	2	Onbeschut langs maïsstoppel en gras
Tienen	6 oktober	2-blad	3,0%	2	Beschut langs bos en gras
West-Vlaanderen					
Helkijn	22 september	4-blad	5,3%	2	Onbeschut, langs gras
Poperinge	7 oktober	1-2 blad	1,0%*	1	Onbeschut, langs vanggewas
Zuienkerke	10 oktober	1-blad	1,0%	2	Deels onbeschut, langs bomen

*Hevig onweer daags voordien

WINTERTARWE: percelen zonder insecticidebehandeling

Waarnemingsplaats	Zaaidatum	24-25 oktober			Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	
Vlaams-Brabant					
Lennik	8 oktober	1-2-blad	0,0%		Beschut langs hagen en tuinen
West-Vlaanderen					
Houtave	11 oktober	1-blad	0,3%	1	Onbeschut
Houtem	8 oktober	1-blad	4,3%	2	Deels onbeschut, langs bomen
Otegem	10 oktober	1-blad	0,0%		Onbeschut
Rollegem	23 september	4-blad	3,3%	2	Onbeschut langs vanggewas
Sint-Denijs	23 september	4-blad	1,5%	1	Onbeschut
Sint-Denijs	13 oktober	1-blad	0,5%	2	Onbeschut

BEVORDERLIJKE FACTOREN VOOR DE AANWEZIGHEID VAN BLADLUIZEN

Omstandigheden bevorderlijk voor bladluisaantasting zijn:

- aanhoudend zacht weer
- nabijheid van met bladluizen geïnfecteerde maïsvelden
- beschutte ligging
- aanwezigheid in de directe omgeving van grassen, Japanse haver als vanggewas en graanopslag

Vooraf graanpercelen in de omgeving van maïs moeten zeer goed opgevolgd worden. Op percelen waar de granen opkomen vóór de maïsogst, is het zeer belangrijk de bladluisdruk goed op te volgen. Eens de maïs geoogst (zeker bij mooi weer), kunnen de bladluizen massaal migreren naar de graanpercelen.

VOLGEND BERICHT: 3 november 2022

WERKWIJZE BLADLUISTELLINGEN IN WINTERGRANEN (WINTERGERST, WINTERTARWE, TRITICALE, SPELT)

Voor de controle op de aanwezigheid van bladluizen in het veld kunnen volgende methodes gebruikt worden:

- **Methode 1:**

De aanwezigheid van bladluizen wordt nagegaan op **planten willekeurig verspreid over het veld**, maar tenminste op één meter afstand van elkaar.

De aanwezigheid van bladluizen wordt bepaald op ten minste 200 planten. Zowel het aantal gecontroleerde planten, als het aantal planten waarop minstens één bladluis aanwezig is, wordt genoteerd. De aantastingsgraad wordt uitgedrukt als % planten bezet met ten minste 1 bladluis.

- **Methode 2:**

De aanwezigheid van bladluizen wordt nagegaan op **meerdere vaste plaatsen verspreid in het veld** (bijvoorbeeld door meerdere rijen van 1 à 2 m lengte uit te zetten, verspreid over het perceel). Bij de eerste telling moet men zowel het aantal gecontroleerde planten als het aantal planten waarop minstens één bladluis aanwezig is, noteren. Vanaf de tweede telling moet dan enkel het aantal planten met aanwezigheid van luizen genoteerd worden (tenzij er tussen de eerste en tweede telling nog verdere opkomst van het graangewas is geweest, dan moet opnieuw het aantal gecontroleerde planten geteld worden). **De aanwezigheid van bladluizen wordt bepaald op ten minste 400 planten.** De aantastingsgraad wordt uitgedrukt als % planten bezet met ten minste 1 bladluis.

Aandachtspunten bij de bladluistellingen:

- Enkel levende bladluizen worden geteld.
- De aanwezigheid van bladluizen moet zeer nauwkeurig en voorzichtig (oplettend dat de bladluizen niet afvallen van de graanplanten of wegliegen) gecontroleerd worden, namelijk:
 - de bovenkant én de onderkant van de bladeren
 - het hartje van de bladeren zeker openen; de blaadjes zeker opvouwen indien deze nog opgerold zijn!
 - de oksel tussen de stengel en blad zeker openen
 - de stengel tot tegen de grond controleren!
 - ook de stengelbasis tot onder de grond. Dit is des te meer nodig bij koud(er) weer. Hiervoor dienen, na de bovengrondse controle op bladluizen, de graanplanten met de wortels voorzichtig uit de grond gehaald te worden (bv. met een schopje). Vervolgens dient zorgvuldig nagegaan te worden of er bladluizen voorkomen tussen de stengels tot op het uitstoelingsplateau. Dit gebeurt buiten de uitgezette telzones indien gewerkt wordt met methode 2.
- Bladluizen kunnen aanwezig zijn:
 - in verschillende grootte, zelfs zeer klein wat betekent dat er zeer goed van dichtbij moet gekeken worden!
 - in verschillende kleur (lichtgroen, donkergroen, bruinachtig in functie van de soort bladluis)
- De aanwezigheid van bladluizen kan sterk verschillen van perceel tot perceel. Daarenboven kunnen de bladluizen op een perceel heterogeen verspreid voorkomen, met plaatselijk geen tot zeer weinig bladluizen en plaatselijk hoge aantastingsniveaus!
- De bladluistellingen gebeuren bij voorkeur tijdens de warmste uren van de namiddag.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, in eigen vorm of wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het Landbouwcentrum Granen Vlaanderen is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die zouden kunnen ontstaan bij het gebruik van de gegevens uit deze opgave.

Project met financiële steun van de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij,
Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving

De LCG-Graanberichten komen tot stand door medewerking van volgende partners van het LCG-Vlaanderen:

- de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving
- Inagro vzw, afdeling Akkerbouw, te Rumbeke-Beitem
- de Bodemkundige Dienst van België, te Leuven-Heverlee
- Universiteit Gent, faculteit Bio-ingenieurswetenschappen, vakgroep plant en gewas, te Gent
- vzw PIBO Campus en het Provinciaal Instituut voor Biotechnisch Onderwijs (PIBO), te Tongeren
- het Lodewijk Maekebljide College, Land- en Tuinbouw, te Poperinge
- het Land- en Tuinbouwcentrum Waasland (LTCW), Biotechnische & Sport, te Sint-Niklaas
- Praktijkpunt Landbouw Vlaams-Brabant vzw
- Gemeentelijke Technische Tuinbouwschool te Merchtem